

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus XI. Argumentum. Donatarius Jurispatronatus, an possit præsentare
Donatorem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

- num. 2. & num. 3. & 4. & lib. 2. par. 1. q. 4.
 9 art. 6. num. 3. in fin. si in donatione dixisset se omnino, totaliter, penitus transferre omne jus in Donatarium, seu nullo jure retento. Fagnan. in cap. cum dilectus de Religios. domib. nu. 37. Piton. discept. Eccles. 4.
 10 num. 66. in fin. Si in donatione juris presentandi sibi reservasset solum jus alimentorum, aut aliquem particularem fructum Jurispatronatus, tunc reservatio, & exceptio in isto fructu argueret omnimodam concessionem juris presentandi etiam privative. Text. in cap. qualis vers. quod enim de uno negatur 25. dist. Fagnan. ubi supra num. 38. Denique si post
 11 donationem Patronus, aut ejus haeredes nunquam presentassent, nec aliud jus honorificum exercuissent; secus si solum in vacatione Beneficii immediate sequuta post donationem juris presentandi, Patronus nullatenus presentasset. Ex hac enim sola omissione presentationis accumulativae in dicta prima vacatione deduci non posset Patronum a se abdicasse totum Juspatronatus, & in futuris vacationibus non posse amplius accumulativae presentare, quia negligens in uno actu, non facit sibi praedictum in sequenti, nisi expresse appareat Donatarium presentando in dicta vacatione habuisse animum privandi Patronum donantem jure accumulativae presentandi, & ei praedictum, sciente, & patiente eodem Donante. Ruin. cons. 50. num. 9. tom. 5. Federic. de Sen. cons. 147. num. 1. ibi -- sed contrarium credo verius, nam licet aliquis, qui habet simul cum aliis eligere semel non elegerit, non sequitur, quod propter hoc amiserit jus, vel possessionem juris eligendi.
 12 Quæro hic si Patronus donet alicui jus presentandi pro una vice tantum ad Beneficium vacaturum, an hæc donatio sustineatur?
 Decius cons. 541. num. 1. tom. 2. absolute tuetur hanc donationem non sustineri, nec valere, quia inducit votum captandae mortis, ad Text. in cap. ne captandae, & in cap. detestanda de concess. preben. in 6. Sed
 13 quia hujusmodi donatio juris presentandi pro una vice nihil aliud est, quam simplex mandatum procurae ad presentandum. Lambertin. de jurepat. lib. 2. par. 1. q. 8. art. 11. num. 2. Rot. decis. 537. num. 7. & decis. 583. num. 9. coram Emerix jun.

proinde censo sententiam Decii absolute, & indistincte non esse veram; sed procedendum esse cum ea distinctione, quam in terminis mandati procurae ad presentandum superius Par. I. Can. V. Caf. I. n. 1. & seqq. insinuavi; Aut enim Donator juris presentandi pro una vice tantum ad Beneficium vacaturum est directa ad certam personam, & tunc non sustinetur, & est nulla propter votum captandae mortis, aut est directa generaliter ad presentandum in genere in casu vacationis, & tunc est valida, quia nullum inducit votum captandae mortis, juxta Card. de Luc. de jurepat. disc. 64. num. 34. Marefcott. var. res. sol. lib. 2. cap. 33. num. 1. & seqq. Adden. ad Gregor. decis. 420. num. 9. & Adden. ad Burratt. decis. 21. num. 29. Rot. coram Emerix jun. decis. 298. num. 11.

ARGUMENTUM.

Donatarius Jurispatronatus an possit presentare Donatorem?

SUMMARIUM.

- 1 Patronus non potest presentare seipsum.
- 2 Donatarius jurispatronatus potest presentare Donatorem si juspatronatus sit ei donatum in perpetuum; quid autem si ei esset donatum pro una vice tantum? Vide ibi, & num. 4. usque ad 6.
- 3 Presentatus a Donatario jurispatronatus est instituendus.
- 7 Donato jure presentandi non censetur donatum totum juspatronatus. Limita, ut ibi.
- 8 Donatio jurispatronatus, ut dicatur perpetua, quid sufficiat?
- 9 Animus fraudandi Legem super futura presentatione Patroni Donantis in donatione jurispatronatus, ex quibus cessare dicatur; & num. seqq.

CASUS XI.

DOnavit Patronus donatione irrevocabili inter vivos de consensu Ordinarii cuidam Juspatronatus, qui in prima proxima vacatione beneficii presentavit ipsum Patronum. Quæritur an hujusmodi presentatio sustineatur?
 1 Et videtur non sustineri, quia sicuti Patronus non potest presentare se ipsum juxta Text. in cap. per nostras, de quo infra Can. XXIX., ita nec Donatarius juris-

patronatus poterit præsentare ipsum Patronum donantem; quia talis donatio videtur facta in fraudem supradicti Canonis; ut sic Patronus possit præsentari, assequi, & institui in beneficio de suo jure patronatus.

2 Verùm huic quæstioni breviter respondendo, distinguo, aut Patronus donavit juspatronatus donatario in perpetuum de consensu Ordinarii, & tunc posset Donatarius validè præsentare donatorem, quia tunc præsentaret illum nomine proprio, & nulla fieret fraus præfato Canonis; Aut donavit juspatronatus Donatario pro una vice tantùm, scilicet pro prima vacatione beneficii, & in hoc casu subdistinguo; Aut donavit juspatronatus illi, ut Procuratori, scilicet, ut præsentet nomine Donatoris, & tunc non potest præsentare Donatorem, quia iste intelligeretur præsentare se ipsum, aut donavit illi, ut donatario, de consensu Episcopi, scilicet, ut præsentet nomine proprio, & tunc Donatarius potest præsentare Donatorem. In Casu præsentis Patronus donavit juspatronatus in perpetuum cum debitis solemnitatibus; unde poterat Donatarius valide præsentare ipsum Patronum donantem, & præsentatio sustinetur, & ita docent *Abb. in cap. ex insinuatione de jurepat. num. 7. Rocch. de Curt. de jurepat. in verb. is, vel ipse quæst. 20. num. 37. Lambertin. eodem tract. par. 1. lib. 2. quæst. 8. art. 11. per tot. Vivian. eodem tract. lib. 6. cap. 9. num. 22. Barbosa. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 72. num. 95. & resolutum fuit à Sac. Rota in Bituntina juspatronatus, hic immediatè impressa.*

R. P. D. F O S C A R O.

Bituntina Juspatronatus.

Ven. 31. Januarii 1716.

Contendentibus Joanne Petro, & Scipione de Rogadeis coram Episcopo Bituntino adjudicationem Beneficii, seu Rectoriæ Ecclesiæ S. Annæ de activo Juspatronatus ejusdem familiæ, emanavit sententia Joanni Petro favorabilis; Scipio tamen huic Ordinarii judicio minimè acquiescens, appellationis Causam nostro Tribunali committi curavit, coram quo proinde proposito in hodierna Audientia per me Dubio -- An, & cui sit adjudican-

dum Beneficium -- Domini in consueto Turno mihi assidentes eidem responderunt -- Beneficium adjudicandum Joanni Petro --

3 Constat enim in facto, quòd Jus præsentandi ad prædictum Beneficium ex lege foundationis spectabat ad Primogenitum pro tempore familiæ de Rogadeis, quo posito cum Joannes Petrus actualis ejusdem familiæ Primogenitus, & Juspatronatus respectivè possessor, illud transfer. donaverit Eustachio filio, inde evenit, ut quemadmodum vigore hujusmodi donationis prædictum Juspatronatus translatum, & transfusum remanserat in Eustachium Donatarium, ita quoque Beneficii adjudicatio denegari non poterat eidem Joanni Petro, tamquam præsentato ab Eustachio, qui erat unicus, ac legitimus ejusdem Beneficiatus Patronus, ut aliàs firmavit *Rot. in Camerinen. Beneficii 10. Maji 1709. §. 1. coram Reverendissimo D. meo Molines Decano, & in Valentina Beneficii 16. Januarii 1704. §. Quamvis enim coram R.P.D. meo Lancetta, & in Tuden. Parochialis 7. Decembris 1703. §. Fuit enim cor. clar. me. Card. Caprara.*

4 Nec ad obtinendam illius adjudicationem Joanni Petro resistere visa fuit disposito famigerati *Text. in cap. per nostras de Jurepatr.*, in quo cum ob necessariam differentiam, quæ debet intercedere inter Præsentantem, & Præsentatum prohibetur Patrono, quo minus ad Patronale Beneficium se ipsum valeat præsentare, ex hoc proinde scribentes pro Scipione contendebant inferre, quòd sicuti Joannes Petrus ad sæpe laudatum Beneficium se ipsum præsentare non valuisset, ita quoque ad illud legitimè præsentari non valuit ab Eustachio ejusdem Juspatronatus Donatario, ea ratione, quia talis donatio præsumatur, seu potius probari prætendatur facta in fraudem Legis, & ad effectum, ut Joannes Petrus Donator, quòd à se ipso recipere prohibebatur id per interpositam Eustachii Donatarii personam obtinere valeret.

5 Animadvertentibus quippe Domini, superius recensiti Textus censuram locum quidem sibi vindicare posse, quoties agitur de donatione juspatronatus, vel quæ facta fuerit ea lege, ut Donatarius unica

unica tantum vice presentare valeat, vel irrequisito Donante presentare non possit, vel quae necessario Ordinarii consensu munita non fuerit, in quibus sane terminis, cum vigore hujusmodi donationis, sive ex defectu voluntatis, sive ex deficientia solemnitatis juris patronatus eradicatum non remaneat ex ossibus Donantis, ac integraliter in personam Donatarii transfundi non possit, inde fit, quod si Donatarius eo casu Donantem presentet, dissimulari nequit, quod talis presentatio in fraudem Legis machinata non fuerit, ex quo illa suum principium desumere non valebat ab alio jure, quam ab eo, quod, vel totum, vel pro parte in ipsius met Donantis presentati persona remanebat infixum, ut communiter firmant *Canonista in cap. ex insinuatione de jurepat.*, & sequuntur *Panorm. num. 7.*, *Jo. Andr. num. 3.*, *Butr. num. 5.*, *Zabarell. num. 1. in fin.*, *Henrich. in cap. per nostras eodem tit. num. 4.* *Vivian. de jurepat. lib. 6. cap. 9. nu. 22.*

6 Secus tamen procedere visum fuit, quando, prout in casu presenti, Joannes Petrus universum Juspatronatus, de quo agitur eo modo, quo a fundatore quaesiverat Eustachio filio donavit, cum effraenata facultate presentandi in omnibus quibuscumque vacationibus Personam eidem Donatario benevisam, & cum successiva etiam, ac speciali Episcopi approbatione, in quibus profecto circumstantiis, cum controverti nequeat, quod per hujusmodi donationem abdicato quocumque jure ex persona Donantis, tam ratione voluntatis, quam ratione solemnitatis Donatarius effectus fuerit legitimus, & absolutus Dominus Juris patronatus donati, dubitari quoque non potest, quod ipsummet donantem presentare valeret, eo modo, quo aliam quamcumque personam presentare non prohibebatur, cum jure suo, non jure Donantis id agere videretur, ut ultra Doctores superius relatos distinguendo etiam concludunt *Speculat. de jurepatr. num. 16.*, & confirmat *Jo. Andr. in addit. ad eundem. Specul. ibidem.* *Piring. in jus Cononicum tom. 3. lib. 3. tit. 38. de jurepatr. sect. 4. §. 2. nu. 90.*, & optimè *Lambertin. de jurepatr. lib. 2. par. 1. qu. 8. art. 11. nu. 1.*, *Sanob. cons. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 74. num. 3.*,
31 Pars II.

Barbos. de potest. Episc. par. 2. allegat. 72. nu. 95., *Pax Jordan. tom. 2. lucubr. lib. 10. tit. 7. n. 270.*, & alii communiter per supra relatos congesti.

7 Et profecto impugnari minimè poterat, quod in praedicta donatione Joannes Petrus comprehendere voluerit universum controversi Beneficii Juspatronatus, quamvis eadem literaliter adstricta legatur ad simplex jus presentandi; etenim licet verum sit, quod regulariter jus presentandi sit quaedam pars, & effectus Juris patronatus universi, adeo ut donato particulariter jure presentandi, censeri non possit donatum quoque fuisse totum Juspatronatus; aequè tamen verum est, quod quemadmodum etiam à jure non abhorret, ut aliquando jus presentandi idem sonare possit, ac Juspatronatus ex *Vivian. de jurepatronatus lib. 5. cap. 2. n. 3.*, & *Lambertin. eod. tract. lib. 1. par. 1. qu. 1. art. 3. num. 4.*, & *Paul. de Cittadin. de jurepatronatus par. 1. num. 44.*, Ideoque repugnare non videbatur, quod Joannes Petrus donando jus presentandi à se abdicare voluerit, totum Juspatronatus, praesertim quando non solum Episcopus confirmando hujusmodi donationem professus fuit confirmare donationem Juris patronatus, licet Donator professus fuisset donare jus presentandi, sed etiam fortius, quia ipsemet Fundator sub hac eadem denominatione juris presentandi illud reservavit Primogenitis familiae de Rogadeis, quo casu, vel dicendum est fundatorem de hoc Beneficio nullum reservare voluisse Juspatronatus universale, sed simplex jus presentandi, vel concedendum est sub nomine juris presentandi comprehendere, & intelligere voluisse, de universo Jurepatronatus. Quocumque tamen casu dubitari non potest, quod Joannes Petrus omne jus activum, quod habebat ad controversum Beneficium à se abdicare voluerit, quoties eadem formula, & latitudine verborum, quibus illud à Fundatore quaesiverat in Donatarium transtulerat.

Minus rectè ibidem obiiciebatur saepe laudatae donationi defectus perpetuitatis, ex quo cum ageretur de Jurepatronatus gentilitio, ac primogeniali, de illo proinde verificari non posset perpetua ejusdem donatio in praedictum voca-

torum post mortem Donantis .

8 Placuit enim responsio, quod pro verificanda perpetuitate donationis juxta subjectam materiam, satis esset, quod Donans metiendo voluntatem à potestate taliter à se abdicaverit omne jus, quod habebat super Jurepatronatus donato, ut exclusus perpetuò remaneret quilibet ejusdem regressus ad eundem Donantem, ad hoc ut ita quoque exclusa remaneat quælibet suspicio fraudandi legem, nè scilicet sub palliato nomine temporaneæ, ac terminatæ donationis videretur voluisse potius constituere Procuratorem ad præsentandum pro vicibus, ac tempore convento, quàm plenum, & absolutum Jurispatronatus dominium in verum Donatarium transferre, prout satis clarè desumebatur, ex spiritu potius, quàm ex litera DD. superius allegat.

Ejusdem quoque momenti apparuit altera exceptio, quod in donatione prædicta necessarius Ordinarii consensus non intervenerit, ex quo approbata solummodo legatur ab ipsius Vicario, qui in hujusmodi actibus approbatione interpōnere prohibetur absque speciali Episcopi mandato. Obiectum quippe sublatum remansit ex facto, dum mihi originaliter exhibitum fuit aded effrenatum Episcopi mandatum eidem Vicario non solum inter cætera specialiter datum ad confirmandas donationes Jurispatronatus, sed etiam ad ea omnia nomine constituentis peragenda, quæ expressè, & specificè etiam demandari oportuissent, prout constitit ex illius lectura.

9 Frustrà denique opponebatur, quod in explenda sæpe recensita donatione intercesserit secreta pactio, & animus fraudandi legem super futura præsentatione Joannis Petri donantis; Animadversum namque fuit, quod cum ageretur de actu, qui sive inspicienda sit causa, ex qua processit, sive perscrutandus veniat modus, cum quo fuit celebratus omnimodam sinceritatis, & legalitatis speciem præseferat, quæcumque fraudis, aut vitiosæ conventionis suspicio penitus cessare videbatur, quousque præsertim illa ex urgentibus, ac plenè concludentibus conjecturis comprobata remaneret.

10 Cessabat itaque suspicio fraudis respiciendo ad Causam prædictæ donationis,

ex quo cum illa facta fuerit à Joanne Petro intuitu, & contemplatione certi Matrimonii per Eustachium filium, ac Donatarium contrahendi, hinc necessariò consequebatur, quod sicuti nulla considerari potest frequentior, ac rationabilior causa, quæ valeat infirmare hujusmodi donationes à parentibus erga filios nubentes exerceri consuetas, ita quoque cessare penitus visa fuit quælibet contraria præsumptio, quod fraudulenter, & criminosè actum fuerit, id, quod ex licita, honestaque causa proficisci dignoscebatur ex regula *Text. in l. merito ff. pro socio, Rot. coram Gregor. decis. 486. num. 6., & coram Ottobon. dec. 253. num. 14. & 15. & in rec. decis. 7. num. 11. par. 18. tom. 1.*

Nec quid extraneum, aut impertinens gessisse redargui potest Joannes Petrus, eo quia sub expressa causa matrimonii donaverit Juspatronatus, ex quo cum nullo Donatarium consequi valeret emolumentum ad subeunda onera matrimonialia divitiis, non titulis, ac juribus honorificis sustentanda, inferebant proinde Scipionis defensores, quod sicuti inverisimile est contemplatione Matrimonii donatum fuisse id, quod ad ipsius matrimonii commodum non concernebat, ita etiam verisimilius argui poterat sub palliato colore matrimonii per Donatarium contrahendi voluisse cohonestare secretiorem causam præsentandi Donantem vigore ipsius met patronatus donati.

11 Pro remotione siquidem obiecti consideratum fuit, quod Joannes Petrus non donavit Eustachio filio simpliciter juspatronatus controversi beneficii, sed ulterius unà cum aliis juribus patronatus ad alia quæcumque Beneficia competentibus, & competituris, in eundem contulit duo conspicua feuda per ipsum Donantem possessa, adeo ut cum Donatarium ex hujusmodi feudorum donatione provisus abunde remaneret divitiis, quibus onera contemplati matrimonii validius sustinere valeret, incongruum, idcirco dijudicari non poterat, ut eum, quem Donator bonis auxerat, juribus etiam honorificis condecoraret, ad hoc ut ita Eustachius, qui per matrimonium contrahendum Pater, & caput familias efficiebatur, facilius referre posset Nobilitatem proprii generis, quod jamdiu inter nobilio-

ra Civitatis effulferat, cum regulariter nobilitas in familiis non solum divitiis, sed juribus honorificis praesertim gentilitiis conservetur, & augeatur, ut optime ad rem nostram dixit *Card. de Luc. de jurepatron. disc. 25. num. 4.*, & *Rot. post Antonell. de jurib. & onerib. Cleric. decis. 20. num. 8.*, cum ibi concordan.

12 Tantoque evidentius saepe laudatam donationem jurepatronatus tali methodo, ac promiscue cum bonis prophanis celebratam omni fraude vacare dignoscebatur, quanto inverisimilius apparuit, quod Joannes Petrus ob solam spem futurae praesentationis ad Beneficium, de quo agitur voluerit non solum universa jurepatronatus competentia, & competitura totaliter a se abdicare, sed ulterius bona prophana, adeo conspicua in Donatarium conferre.

13 Idque praesertim, quia praedicta jurepatronatus adeo libere, & effrenate per Joannem Petrum donata apparuerunt, ut omnimodam in Donatarium transfulerit facultatem -- *di presentare unaltro Chierico della famiglia a suo arbitrio* -- adeo ut haesitari amplius non valeret, quod quemadmodum erat in libera potestate Donatarii Clericum de familia sibi benevisum praesentandi, eodem quoque modo sublata remaneret tacita, & stricta conventio praesentandi Donantem, cum ea soleat esse contrariorum natura, ut unoposito, alterum excludi necesse sit, ad *Text. in l. mutuis ff. pro socio*, & *l. 1. Cod. de furtis*, *Barbof. in axiomat. usufrequen. axiom. 58. num. 3.*

14 In praedictorum denique comprobationem accedebat, quod saepe laudata donatio non solum confirmari promeruit ab Ordinario, sed ulterius quoque executioni demandari per Sententiam ab eodem latam favore ipsiusmet Donantis a Donatario praesentati, ideoque cum introque ex praedictis actibus universa praecesserit negotii cognitio, praesumendum non est, quod illud ab Ordinario confirmatum, vel executioni demandatum

fuiisset, si fraudem, aut vitiosam aliquam conventionem suboluisse ad firmata per *Imol. conf. 98. num. 9. Dec. conf. 463. nu. 7. circa med. versic. quia propter*, *Farinacc. de falsit. & simult. quest. 133. num. 227.*, *Rot. cor. Cavaler. decis. 479. num. 2.*, & alibi passim.

15 Neque est conspectu tot circumstantiarum, & argumentorum in omnimodam actus sinceritatem, & legalitatem coeventium attendi promeruit imminens controversi Beneficii vacatio ob Matrimonium ab Eustachio illius possessore de proximo contrahendum, necnon actuum donationis, dimissionis Beneficii, & praesentationis contextualitas, adeo enixe ad suadendam fraudem per Scribentes pro Scipione inculcata; Etenim ultra quod omnes praedicti actus non ita breviter dici poterant gesti in effluxu quatuor mensium, in quo celebrati apparuerunt; considerabant Domini, quod cum ex supra deductis constiterit licitam, & rationabilem causam controversae donationis fuisse matrimonium a Donatario, & Beneficiato respectively contrahendum, non poterat ex hujusmodi causa licite donare, quin consecutively, & secundario non sequeretur Beneficii dimissio, & sequuta dimissione per Patronum ad illud intra legitima tempora alius praesentaretur, ideoque sicuti praedictorum actuum contextualitas principium desumebat ex eademmet Causa, quae fomentum praebuit donationi, ita quoque fraudulentum machinatum dijudicari non poterat id, quod ex natura rei, vel ipsius actus licite, honesteque gesti subsecutum fuit, cum ad dimetiendum contrahentium animum regulare sit, quod potius attenditur quid principaliter agitur, quam quod secundario subsequitur, ad *Text. in l. quod dicimus ff. de auct. Tutor. l. 15. ff. de liber. caus. Ruin. conf. 21. num. 16. lib. 1. Ferret. conf. 64. num. 3. bene Gonzal. ad regul. 8. gloss. 45. §. 5. num. 35. & gloss. 48. num. 34. Rot. coram Veral. decis. 15. num. 6. par. 2.*

Et ita utraque &c.